

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra sociologie

Posudek oponenta bakalářské práce

Jméno autora/ky	Jiřina Křiváková				
Název práce	Trávení volného času mládeže a sociální exkluze v Mnichově Hradišti				
Studijní obor	Sociologie obecná a empirická				
Vedoucí práce (jméno a příjmení s tituly, pracoviště)	doc. Milan Tuček, CSc.				
Oponent práce (jméno a příjmení s tituly, pracoviště)	PhDr. Josef Bernard, Ph.D.				
Konzultant práce (jméno a příjmení s tituly, pracoviště)					
Rok obhajoby	2016				
Rozsah práce (počet stran vlastního textu + přílohy zvlášť): 52 + přílohy					
Tabulky a grafy	Ne	Obrazová příloha	Ne	Další přílohy	Ano

Použitá literatura (počet): 17 + internetové odkazy

Hodnocení cíle/ů práce

(charakteristika cíle, způsob jeho stanovení, užitečnost cíle, slovně)

Cílem práce je prozkoumat odlišnosti v trávení volného času u mladých příslušníků několika národnostních skupin žijících v Mnichově Hradišti, posoudit míru jejich sociální exkluze a nalézt souvislosti mezi způsobem trávení volného času a sociální exkluzí. Autorka tento cíl na začátku empirické části práce specifikuje do čtyř výzkumných otázek: Jak respondenti tráví svůj volný čas?, Co navzájem soudí o příslušnících jiných národností?, Jakou mají zkušenost s navazování přátelských vztahů mezi příslušníky jiných národností?, Domnívají se, že minority jsou vyloučeny z majoritní společnosti?

Tyto výzkumné otázky souvisí se stanoveným cílem práce, nicméně jejich slabinou je to, že s jejich pomocí nelze dostatečně dobře zachytit problematiku sociální exkluze. Sociální exkluze totiž nespočívá jen v předsudcích nebo subjektivních názorech. Do značné míry je strukturální vlastností společenského systému. Stanovené výzkumné otázky a použitá metodologie v podstatě nedávají autorce možnost sociálně vylučující aspekty sociálního systému prozkoumat. Dostane se pouze k informacím o tom, co o sociálním vyloučení soudí dotazované osoby. To je ale dost málo.

Hodnocení obsahové stránky práce

Užití zásadní odborné literatury a zdrojů	Ano	<u>s výhradami</u>	ne
Přiměřená odborná terminologie práce	Ano	<u>s výhradami</u>	ne

<i>Vhodně zvolená metodologie</i>	Ano	<u>s výhradami</u>	ne
<i>Práce s výzkumnými otázkami</i>	Ano	<u>s výhradami</u>	ne
<i>Adekvátní průběh analýzy dat</i>	Ano	<u>s výhradami</u>	ne
<i>Splnění deklarovaného cíle/cílů práce</i>	Ano	<u>s výhradami</u>	ne

Hodnocení formálních kritérií práce

<i>Stylistická úroveň práce</i>	<u>dobrá</u>	s výhradami	špatná
<i>Pravopis a gramatika</i>	<u>dobré</u>	s výhradami	špatné
<i>Vhodná grafická úprava stránkování a textu</i>	<u>dobrá</u>	s výhradami	špatná
<i>Zpracování příloh</i>	<u>dobré</u>	s výhradami	špatné

Zásadní připomínky k obsahové úrovni práce

- a) V první kapitole práce autorka specifikuje jednotlivé použité pojmy. Její vysvětlení pojmu sociální exkluze je ovšem nepříliš jasné, zřejmě proto, že při něm v podstatě nekriticky využívá různých zdrojů, které ale nejsou navzájem kompatibilní. Pojem sociální exkluze je zatížen významovými nejasnostmi a existují různá nekompatibilní pojetí sociální exkluze. To by autorka měla reflektovat. Není např. šťastné citovat jakou autoritu historickou knihu o středověké Evropě (Geremek), tvrdit, že jako nástroj ztrácí sociální vyloučení na síle (str. 11) a následně říci, že současná společnost je založená především na „exkluzivních vztazích“ (str. 13), psát, že klíčovou charakteristikou exkluze je ekonomická pozice (str. 12), ale také, že vyloučení se skrývá především v rétorice a symbolech (str. 11). Rovněž rozdělení exkluze a marginalizace je spíše umělé.
- b) Každopádně v této kapitole chybí zpracování českých empirických výzkumů na téma sociální exkluze nebo situace cizinců a jejich postavení ve společnosti, diskriminaci, etnických předsudcích, atd. Existuje dost odborných textů, které autorka mohla využít.
- c) Je dobře, že autorka věnovala v přehledové kapitole práce alespoň jednu kapitolku souvislostem mezi volným časem a sociální exkluzí, když to má být hlavní téma její práce. Bohužel tato kapitola téměř vůbec není opřena o odbornou literaturu, což by jí výrazně prospělo. Naopak obsahuje řadu sporných výroků (neúčast na kolektivním trávení volného času jako důsledek exkluze, trávení volného času u počítače jako důsledek exkluze, souvislost mezi rodinami z majoritní společnosti a vedením dětí k odpovědnosti, ...). Bez opření o citační aparát působí tato tvrzení spíše jako nahodile sesbírané názory.
- d) Kapitola má rovněž na některých místech zbytečně hodnotící charakter. Autorka např. mluví o „smysluplném“ trávení volného času (21), aniž by kriticky hodnotila, z jakého úhlu pohledu a pro koho je jaká aktivita smysluplná.
- e) Podobně neukotvené v existující odborné literatuře jsou kapitoly o etnických kulturách.
- f) V kapitole popisující národnostní složení obyvatel Mnichova hradiště autorka pracuje s údajem o národnosti z cenzu. Není to moc výhodná proměnná, vzhledem k obrovskému podílu chybějících odpovědí. Podstatně výhodnější proměnnou by byla státní příslušnost, která je vyplněna skoro u všech obyvatel.
- g) Výsledky empirické analýzy obsahují některé zajímavé poznatky o volném čase mladých cizinců. Hlavním problémem analýzy je přílišná generalizace, již se autorka dopouští. Jednotlivosti, které se dozvídá v rozhovorech, generalizuje jako obecné závěry o celé národnostní skupině, a to i když respondent hovoří o sobě samotném, nebo když popisuje své názory na ostatní členy dané národnostní skupiny. Nelze například činit směrodatné závěry o příčinách sociální exkluze Romů z rozhovoru s jedním Romem! Výhodnější analytickou strategií by v případě těchto kvalitativních rozhovorů bylo zaměřit se pouze na

to, jaké zkušenosti s diskriminací, sociální distancí nebo různými formami znevýhodnění respondenti zažívají, jakým způsobem je interpretují a jak se k nim stavějí.

- h) Kapitola „kritická diskuse“ je spíše metodologickou sebekritikou než zamyšlením nad věcným limitem zjištěných poznatků.
- i) Některé poznatky v závěru podle mého soudu práce příliš dobře nedokládá. Např. výrok o tom, že mládež jiné národnosti je nejčastěji vylučována z organizovaného trávení volného času (str. 47) vyznívá nedůvěryhodně, když autorka na jiném místě uvádí, že mladí lidé z majoritní společnosti nejčastěji tráví čas u televize nebo u počítače.

Zásadní připomínky k formální úrovni práce

- a) Odkaz na Byrne (1999) není uveden v seznamu literatury.

Otázky k obhajobě práce

- 1) V jakém smyslu je navštěvování kroužků dětmi a mládeží trávením volného času a v jakém nikoliv?
- 2) Jaké formy sociální exkluze zažívají podle výsledků autorčina výzkumu v Česku mladí Vietnamci a mladí Romové?

Výsledné hodnocení práce

Práci doporučuji k obhajobě. **nehodící se škrtně*

Stručné slovní hodnocení (dle uvážení posuzovatele)¹

Práce splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci.

„E“

Praha, 11.8.2016

.....
datum a místo

.....
podpis autora posudku

¹ Např. náročnost tématu, specifika řešení, samostatnost nebo invence studenta, co jsou hlavní klady, nedostatky práce, případně jaký je přínos, nebo využitelnost práce, navrhovaná doporučení k možnému zúžitkování práce; zejména však návrh řešení pro případ nedoporučujícího posudku: a) upřesnit, doplnit nebo rozvést stanovenou pasáž, b) opravit, přepracovat stanovenou pasáž, c) přepracovat celou práci na zadané téma, d) vypracovat novou práci na nové téma.